

Zitierhinweis

Hlaváček, Ivan: review of: Jan Hirschbiegel / Werner Paravicini / Kurt Andermann (eds.), *In der Residenzstadt. Funktionen, Medien, Formen bürgerlicher und höfischer Repräsentation*, Ostfildern: Thorbecke, 2014, in: *Český časopis historický*, 2015, 1, p. 229-230, DOI: 10.15463/rec.1189733384

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

limitovaná, byť se zdaleka neomezovala jen na rodová území (patřila do nich s různou délkou podřízenosti mj. teritoria jako Aragón, Milánsko, Skotsko, Polsko či části Bavor, Rakouska a Falce) nebyla dobou poklidu. Pro rozvinutí příslušných církevních, politických a zejména správních aktivit bylo ovšem třeba vybudovat základní struktury. Těmto aspektům věnuje autorka pozornost s oporou v příslušných pramenech (mezi nimiž pro počátky mají důležitost historická díla pozdějšího papeže Pia II. – Aenea Silvia Piccolominiho).

Gießmannová pochopitelně začíná Felixovými předchozími aktivitami, aby pak sledovala nejen jeho prvotní papežskou rezidenci Thonon (dnes Thonon les Bains na západní straně jižního břehu Ženevského jezera), ale zejména aktivity spojené s Basilejí. Ta se stala v prvních třech letech jakýmsi Felixovým Římem. Krátkodobě tu fungovala i kuriální univerzita, po jejímž zániku pak město Basilej v roce 1459/1460 založilo svou městskou univerzitu. Vedle popisu a rozboru nejrůznějších ceremoniálních a liturgických záležitostí autorka ovšem oprávněně klade důraz zejména na sledování Felixovy kurie, tj. na fungování jeho kardinálského kolegia a zejména nově vytvářených papežských úřadů (s. 234–280). Poslední velký oddíl knihy je věnován zejména otázkám fiskální politiky, kdy se Savojsko svým způsobem proměnilo v *Patrimonium sancti Petri*, a to včetně kulturních snah. Prolínalo se tu to stávající světské s nově přichozím duchovním. Ovšem toto vše bylo pouhou epizodou, protože druhé lustrum Felixova pontifikátu už bylo vlastně přípravou na jeho neslavný konec.

Českého čtenáře pochopitelně zajímá, jak se tu zrcadlí Felixův vztah k české otázce. Třeba říci, že hlavní část jednání Čechů s konci-

lem se odehrála v době před Felixovým pontifikátem a tak na něj „zbylo“ jen málo. Týká se to zejména jednání Oldřicha z Rožmberka s papežem, kdy šlo o snahu obou podřídit Čechy jeho obedienci a kdy se v té záležitosti angažovali také preláti jihočeských klášterů, zejména vyšebrodský Zikmund Pirchan, jakož i olomoucký probošt Jeroným Wollassen, kteří ale ve svých snahách nutně ztroskotali, pochopitelně zejména v souvislosti s finančními otázkami. Gießmannová tomu věnuje opravdu jen marginální pozornost (zejména s. 283n.), i když v poznámkách uvádí některé statí českých autorů (ovšem jen německy psané práce), které se v závěrečném soupisu literatury neobjevují. A tak zájemci nezbyvá, než sáhnout po prvních dvou svazcích Urbánkova podílu na Laichterových Českých dějinách, nebo se podívat na lapidární shrnutí Petra Čorneje v šestém díle Horáckových Velkých dějin zemí České koruny. Ovšem v práci této autorky hledáme něco jiného. Lze říci, že vystižení osudů tohoto posledního protipapeže – a to jak mimo jeho pontifikát či v jeho průběhu – dává o něm dobrou představu.

Ivan Hlaváček

Jan HIRSCHBIEGEL

– Werner PARAVICINI

– Kurt ANDERMANN (Hrsg.)

In der Residenzstadt. Funktionen, Medien, Formen bürgerlicher und höfischer Repräsentation

(= Residenzenforschung. Neue Folge: Stadt und Hof, Bd. 1)

Ostfildern, Jan Thorbecke Verlag 2014, 268 s., barevná vyobrazení na s. 222–268, ISBN 978-2-7995-4530-3.

Dvacátým šestým svazkem, který vychází koncem roku 2014, se uzavírá nepostrada-

telná řada Residenzen-Forschung. Neuhasi-
telná energie jejího duchovního otce Wer-
nera Paraviciniho (*1940), podporovaného
vydatně jeho spolupracovníky, však dala
vzniknout její pokračovateli. Zatímco pů-
vodní řada – až na výjimky – byla zakotve-
na ve středověku, tato si dala za úkol propo-
jit dobu pozdního středověku s raným
novověkem a položila důraz na vazbu dvora
s městem, či přesněji města s dvorem. Větši-
nu z výše zmiňovaných svazků první řady
tvořily protokoly ze symposií. Obdobně
začíná i tato řada, neboť jde o *1. Atelier der
neuen Residenzen-Kommission der Akade-
mie der Wissenschaften zu Göttingen veran-
staltet mit dem Hohenlohe-Zentralarchiv
Neuenstein, 20.–22. September 2013* (kni-
ha vyšla necelý rok po jeho konání!).

Četbu vtipné a obsahově bohaté úvodní sta-
ti Paraviciniho lze doporučit všem medie-
vistům i historikům, kteří se zabývají raným
novověkem. Najdou v ní leckterý bezpro-
střední podnět pro vlastní práci a nadto jsou
tu glosovány i následné rozpravy, jež vznikly
z referátů v Neuensteinu. Zejména je třeba
akcentovat skutečnost, že pozornost se ob-
rací ne už k metropolím všeho druhu, ale
k městům regionálního významu. Města se
tu prolínala se svou vrchností a jejím dvo-
rem, často jen místního významu. Zejména
se tu však klade důraz na interakci ať ve smy-
slu konfliktů či kooperace. Publikace záro-
veň podává glosovaný katalog základních
otázek, na něž je třeba hledat a nalézat od-
povědi, aniž by si v tomto směru Paravicini
činil nárok na jejich kompletnost.

Stát Kurta Andermanna, jenž probírá rezi-
denční města na hohenloheském teritoriu,
přichází se třemi samostatnými okruhy otá-
zek, které se ovšem prolínají: lze je charak-
terizovat asi takto: I – Město jako prostor
pro reprezentaci; II – Městská a dvorská

reprezentační média a III – Sociální skupi-
ny ve městech. Desítky otisknutých referá-
tů ovšem přináší z obecného pohledu lec-
kdy odlehlé či zdánlivě nevýznamné sondy
do dvorské každodennosti. Stati nicméně
ukazují možnosti detailního studia. Je po-
chopitelné, že jde především o města jiho-
západního Německa, i když se objevuje
i Celle, Innsbruck či Halle an der Saale. Při
tom nelze zapomenout, že tu jde teprve
o začátek studia, které se v budoucích letech
teprve bude rozvíjet. Lze jen doufat, že to-
mu tak bude i za přímé české spoluúčasti.

Závěrem není možno v kontextu výzkumu
rezidencí nezmínit už dlouhou řadu zdán-
livě skromných, ale nepostradatelných
svazečků časopisu *Mitteilungen der Resi-
denzen-Kommission der Akademie der Wis-
senschaften zu Göttingen* (od roku 1991 do
2010 s třinácti dodatkovými sešity, které
vzbuzují zejména svými průběžně otiskova-
nými bibliografiemi k tématu u našich těž-
kou frustraci). Nová řada začíná rokem
2012 a v roce 2014 přibyl doplňkový sešit,
rovněž s prostým hlavním názvem *Stadt
und Hof*, v podtitulku ale specifikovaný ja-
ko *Westfälische Residenzstädte im späten
Mittelalter (14. bis 16. Jahrhundert)*, s pěti
rozpravami regionální povahy.

Ivan Hlaváček

Raný novověk

Ekkehard WESTERMANN

– Markus A. DENZEL

*Das Kaufmannsnotizbuch des Matthäus
Schwarz aus Augsburg von 1548*

(= Vierteljahrschrift für Sozial- und
Wirtschaftsgeschichte – Beihefte, Bd. 215)
Stuttgart, Franz Steiner Verlag 2011,
526 s., ISBN 978-3-515-09899-1.